

**PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS
ETIKOS KOMISIJA**

**SPRENDIMAS
DĖL PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBOS NARĖS, ETIKOS KOMISIJOS
PIRMININKĖS VIDOS BONDAUSKIENĖS VEIKSMŲ**

**2024 m. Lapkričio 18d. Nr. A20 (TK- 107-4)
Plungė**

Plungės rajono savivaldybės tarybos (toliau – Taryba) Etikos komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos ir posėdžio pirmininkės pavaduotojos Alinos Vičienės, narių: Verotės Genutienės, Rimanto Petkaus, Remigijaus Striaupos, Adomo Zamulskio, Agnės Alčauskienės, 2024 m. Lapkričio 18d. vykusiame posėdyje, įvertinusi Komisijos 2024 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu pradėto tyrimo dėl Komisijos pirmininkės Vidos Bondauskienės veiksmų ir elgesio, galimai pažeidžiančio Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso bei Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas metu surinktas aplinkybes, nustatė:

Tyrimo pagrindas ir dalykas

Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis (toliau – Meras) 2024 m. balandžio 29 d. pateikė Kreipimąsi Nr. AG-3054 (toliau – Kreipimasis) į Komisiją su prašymu įvertinti, ar „Vieninga Plungė“ Taryboje atstovaujantis Liudas Skierus pažeidė politikams keliamus etikos principus. Kreipimesi teigiama, kad LRT Tyrimų skyriaus duomenimis, UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, kurios akcininkas ir darbuotojas yra Liudas Skierus, galimai pažeidė Rusijos Federacijai taikomas tarptautines sankcijas.

2024 m. balandžio 30 d. Komisijos posėdyje priimtas sprendimas pradėti tyrimą, ar politinį komitetą „Vieninga Plungė“ atstovaujantis Tarybos narys Liudas Skierus pažeidė politikams keliamus etikos principus ir padarė Plungės rajono savivaldybės Savivaldybės tarybai reputacinę žalą (toliau – Tyrimas dėl Liudo Skieraus). Komisijos posėdžiui pirmininkavo Vida Bondauskienė, kuri taip pat balsavo ir klausimu dėl Tyrimo dėl Liudo Skieraus elgesio.

2024 m. gegužės 28 d. bei 2024 m. birželio 25 d. Komisijos posėdžiuose buvo sprendžiami su Tyrimu dėl Liudo Skieraus susiję klausimai. Posėdžiams pirmininkavo ir Komisijos darbe dalyvavo bei balsavo Tarybos narė Vida Bondauskienė.

2024 m. liepos 9 d. vykusiame Komisijos posėdyje Vida Bondauskienė pareiškė nusišalinimą nuo Tyrimo dėl Liudo Skieraus. Kaip nusišalinimo pagrindą Vida Bondauskienė nurodė aplinkybę, kad jos sutuoktinis dirba UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, kuri priklauso „Vičiūnų grupei“, kurios akcininku yra Tarybos narys Liudas Skierus.

Dėl nurodytų priežasčių Komisijai kilo abejonių, ar Vida Bondauskienė, nuo pat Tyrimo dėl Liudo Skieraus pradžios egzistuojant jos pačios įvardytoms nusišalinimo pagrindą sudarančioms aplinkybėms, neturėjo nusišalinti jau 2024 m. balandžio 30 d. vykusiame Komisijos posėdyje prieš sprendžiant dėl Tyrimo dėl Liudo Skieraus pradėjimo. Kadangi Vida Bondauskienė nusišalino tik 2024 m. liepos 9 d., t. y. praėjus daugiau nei 2 mėnesiams nuo Kreipimosi gavimo, Komisija kilo abejonių, ar Vida Bondauskienė nepažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) bei Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatų.

Siekdama įvertinti nurodytas aplinkybes, Komisija 2024 m. rugpjūčio 27 d. vykusio posėdžio metu priėmė sprendimą pradėti tyrimą dėl Vidos Bondauskienės veiksmų ir elgesio atitikties Kodekso ir Įstatymo reikalavimams (toliau – Tyrimas). Komisija taip pat nusprendė

paprašyti Vidos Bondauskienės iki 2024 m. rugsėjo 09 d. (imtinai) pateikti raštišką atsiliepimą (paaiškinimą).

Tyrimo medžiaga

1. Vidos Bondauskienės Privačių interesų deklaracija.
2. Liudo Skieraus Privačių interesų deklaracija.
3. Savivaldybės mero Audriaus Klišonio 2024 m. balandžio 29 d. kreipimasis Nr. AG-3054.
4. Komisijos 2024 m. balandžio 30 d. posėdžio protokolas.
5. Liudo Skieraus 2024 m. gegužės 16 d. elektroniniu paštu atsiųstas paaiškinimas.
6. Savivaldybės mero Audriaus Klišonio 2024 m. gegužės 28 d. raštas Nr. AG-3755 ir su juo pateiktas garso įrašas.
7. Komisijos 2024 m. gegužės 28 d. posėdžio protokolas.
8. Komisijos 2024 m. birželio 25 d. posėdžio protokolas.
9. Komisijos 2024 m. liepos 9 d. posėdžio protokolas.
10. Komisijos 2024 m. liepos 22 d. raštas VTEK „Dėl nuomonės pateikimo“.
11. VTEK 2024 m. liepos 29 d. raštas Komisijai „Dėl jūsų pranešimo“.
12. VTEK 2024 m. rugpjūčio 21 d. raštas Komisijai „Dėl papildomos informacijos pateikimo“.
13. VTEK 2024 m. rugpjūčio 21 d. raštas Vidai Bondauskienei „Dėl informacijos pateikimo“.
14. Vidos Bondauskienės 2024 m. rugpjūčio 26 d. raštas VTEK „Dėl informacijos pateikimo“.
15. Komisijos 2024 m. rugpjūčio 28 d. raštas VTEK „Dėl papildomos informacijos pateikimo“.
16. VTEK 2024 m. rugsėjo 12 d. raštas Komisijai „Dėl jūsų pranešimo“.
17. Komisijos 2024 m. rugsėjo 31 d. raštas VTEK „Dėl tyrimui reikalingos informacijos suteikimo“;

Nustatytos faktinės aplinkybės

Vida Bondauskienė Savivaldybės Tarnybos narės priesaiką davė ir Savivaldybės Tarybos narės įgaliojimus įgijo 2023 m. balandžio 11 d.

Vidos Bondauskienės pateiktoje privačių interesų deklaracijoje nurodyta, kad jos sutuoktinis Valerijonas Bondauskas nuo 1999 m. liepos 23 d. dirba UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ automatiko pareigose.

2024 m. balandžio 9 d. portale www.lrt.lt pasirodė LRT tyrimų skyriaus parengtas straipsnis: „LRT tyrimas. Matijošaičio verslas į Rusiją vežė kare pritaikomas prekes“ (<https://www.lrt.lt/naujienos/lrt-tyrimai/5/2244798/>) (toliau – Straipsnis). Straipsnyje, be kita ko, nurodyta:

„LRT Tyrimų skyriaus duomenys rodo, kad „Vičiūnų“ grupei priklausanti „Plungės kooperatinė prekyba“ daugiau nei dešimt kartų į Rusiją vežė prekes, kurioms taikomos sankcijos. Jos buvo eksportuojamos į Kaliningrado srityje, Sovetske, esančių gamyklų. Iš Lietuvos vežtos ir prekės bei technologijos, priskiriamos aukšto prioriteto kovos lauko prekėms.

Žemaitijoje įsikūrusi „Plungės kooperatinė prekyba“ priklauso „Vičiūnų“ įmonių grupei. Bendrovės pagrindinė veikla – maisto produktų iš surimio gamyba.

LRT Tyrimų skyriaus turimi dokumentai rodo, kad „Plungės kooperatinė prekyba“ į Rusiją eksportavo guolius, naudojamus tankuose, šviesai jautrius puslaidininkius įtaisus, elektrinius komponentus bei kitas į sankcijas įtrauktas prekes. Be to, LRT šaltinių duomenimis, „Plungės kooperatinė prekyba“ buvo viena įmonių, dėl kurių eksporto į Rusiją Lietuva gavo įspėjimą iš

Europos Komisijos. Lietuva buvo įspėta apie 2023 metų sausį–liepą į trečiąsias šalis eksportuotas kovos lauko prekes, kurios atsidūrė Rusijoje.

SKF prekių ženklas aktualus ir „Vičiūnų“ eksporto istorijoje. Švedų koncerno gaminiai buvo vieni tų, kuriuos „Plungės kooperatinė prekyba“ eksportavo į Rusiją. Nuo karo pradžios – net 11 kartų. Iš jų 5 kartus jau po to, kai konkretūs prekių kodai buvo įtraukti į ES sankcijų sąrašus.

Tokią informaciją LRT Tyrimų skyrius surinko, remdamasis sistema „ImportGenius“. Joje skelbiami duomenys iš Rusijos muitinių pagal prekių patekimo į Rusiją faktą. Konkrečiai „Plungės kooperatinė prekyba“ į Rusiją gabeno SKF guolius.

Vis dėlto LRT Tyrimų skyriaus turimi eksporto dokumentai rodo, kad „Plungės kooperatinė prekyba“ guolius į Rusiją eksportavo iki pat 2023 metų birželio pabaigos. Tai – naujausi duomenys, kuriuos pateikia minėta „ImportGenius“ sistema.

LRT Tyrimų skyriaus skaičiavimais, „Plungės kooperatinė prekyba“ iš viso 11 kartų skirtingomis datomis į Rusiją išgabeno draudžiamas prekes.

Turimi duomenys rodo, kad nuo karo pradžios „Plungės kooperatinė prekyba“ iš viso į Rusiją išvežė prekių už daugiau nei 5 mln. eurų.

Vienas iš „Plungės kooperatinės prekybos“ akcininkų Liudas Skierus teigė, kad eksportas jau nutrauktas. „Mes eksportavom. Mes dabar jau nebeeksportuojam. Mes nebedarom“, – LRT Tyrimų skyriui teigė verslininkas.

„Paskutinis buvo po naujų metų“, – prekių vežimo į Rusiją datą patikslino L. Skierus.

L. Skierus, kalbėdamas su LRT Tyrimų skyriumi, negalėjo įvardyti, kada „Vičiūnų“ grupė galutinai pasitrauks iš Rusijos.

„Jeigu žinotume datą, jei galėtume valdyti tą procesą, jei nuo mūsų tai priklausytų... Mes tą galėtume pasakyti. Mes nevaldom... Ne viską galim padaryti“, – sakė jis.

Paklaustas apie galimus „Vičiūnų grupės“ verslo Rusijoje pirkėjus L. Skierus taip pat nebuvo konkretus.

„Mes tuos interesantus turim nuo pradžių, kai pardavinėjam. Bet procesas labai sudėtingas“, – aiškino verslininkas.

V. Matijošaitis ir L. Skierus valdo po 50 proc. „Vičiūnų grupės“ valdytojos „VG Holding“ akcijų.

Minėtos informacijos pagrindu 2024 m. balandžio 25 d. Tarybos posėdyje Meras pagarsino Kreipimąsi į Komisiją su prašymu ištirti Liudo Skieraus elgesio atitiktį politikams keliamiems etikos principų reikalavimams.

Komisija 2024 m. balandžio 30 d. vykusio posėdžio, kuriam pirmininkavo Vida Bondauskienė, metu priėmė sprendimą pradėti Tyrimą dėl Liudo Skieraus. Šiuo klausimu balsavo taip pat ir Vida Bondauskienė. Komisija tuo pačiu informavo Liudą Skierų, kad tolimesni Tyrimo veiksmai bus atliekami, kai bus gauta papildoma medžiaga iš teisėsaugos institucijų (prokuratūros).

Komisijos pirmininkė Vida Bondauskienė dalyvavo Komisijos darbe ir pirmininkavo Komisijos 2024 m. gegužės 28 d. bei 2024 m. birželio 25 d. posėdžiams, kurių metu buvo sprendžiami su Tyrimu dėl Liudo Skieraus susiję klausimai ir dėl jų balsuojama.

Vykdydama Tyrimą dėl Liudo Skieraus, Komisija 2024 m. liepos 4 d. raštu Nr. AS-3817 kreipėsi į LRT Tyrimų skyrių „Dėl informacijos pateikimo“, prašydama nurodyti, kokiais šaltiniais remiantis jie pateikė informaciją Straipsnyje bei patikslinti šią turimą informaciją.

Viešosios įstaigos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizija (toliau – LRT) 2024 m. liepos 5 d. Komisijai pateiktame rašte Nr. SR-508 „Dėl jūsų prašymo pateikti informaciją“ paaiškino, kad LRT neturi pagrindo ir atsisako tenkinti Komisijos prašymą dėl informacijos suteikimo bei informacijos šaltinių atskleidimo, juolab, kad Klaipėdos apygardos prokuratūroje vyksta ikiteisminis tyrimas.

Komisijos pirmininkė Vida Bondauskienė 2024 m. liepos 9 d. vykusio posėdžio metu nusišalino nuo tolimesnio Tyrimo dėl Liudo Skieraus elgesio vykdymo ir jos nusišalinimui buvo pritarta.

Komisija 2024 m. rugpjūčio 27 d. sprendimu nutarė atlikti tyrimą dėl Vidos Bondauskienės veiksmų ir elgesio atitikties Kodekso ir Įstatymo normoms.

Tyrimą atliko Komisijos pirmininko pavaduotoja Alina Vičienė.

Savivaldybės tarybos narės, Komisijos pirmininkės Vidos Bondauskienės atsiliepimas

Vida Bondauskienė 2024 m. Rugsėjo 09d. elektroniniu paštu pateiktame atsakyme Komisijai nurodė vadovautis jos Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai (toliau – VTEK) 2024 m. rugpjūčio 26 d. pateiktu atsakymu „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau – Atsakymas), tačiau paties Atsakymo Komisijai nepateikė, todėl Komisija 2024 m. Spalio 01d. raštu kreipėsi į VTEK dėl Atsakymo bei kitos informacijos pateikimo

Vida Bondauskienė VTEK pateiktame Atsakyme, be kita ko, nurodė, kad:

„2024 m. balandžio 30 d. Tarybos Etikos komisija (toliau – Komisija), kurios pirmininkė aš esu, svarstė klausimą, ar pradėti tyrimą dėl to, ar Tarybos narys L. Skierus pažeidė politikams keliamus etikos principus ir padarė Tarybai reputacinę žalą. Klausimas buvo nagrinėjamas remiantis 2024-04-29 raštu – kreipimuisi, Nr. AG- 3054.

2024 m. balandžio 30 d. svarstant kreipimąsi, visi 7 Komisijos nariai, įskaitant ir mane, dalyvavo svarstyme, balsavo už tai, kad pradėti tyrimą dėl to, ar Tarybos narys L. Skierus pažeidė politikams keliamus etikos principus ir padarė Tarybai reputacinę žalą, informuojant L. Skierų, jog tolimesni tyrimo veiksmai bus atliekami, kai bus gauta papildoma medžiaga iš teisėsaugos institucijų (prokuratūros). Posėdžio metu taip pat buvo nutarta prašyti Savivaldybės tarybos nario L. Skieraus iki 2024 m. gegužės 16 d. (imtinai) pateikti raštišką atsiliepimą (paaiškinimą) dėl pradėto tyrimo aplinkybių. Vien pats faktas, kad aš balsavau už tyrimo pradėjimą L. Skierui, mano įsitikinimu, įrodo, kad aš nesu asmeniškai suinteresuota nei tyrimu, nei jo teigiama baigtimi L. Skierui.

2024 m. balandžio 30 d. paties pirmo Komisijos posėdžio metu ir vėlesnių dviejų posėdžių metu aš nusišaliniau nuo klausimo svarstymo ir balsavimo. Tuo metu nebuvo jokių pagrindų mano nusišalinimui.

Pirmiausia todėl, kad manęs ir L. Skieraus nesieja jokie privataus pobūdžio ryšiai.

Antra, po Rašto – kreipimosi į Komisiją gavimo (2024 m. balandžio 29 d.) su prašymu inicijuoti tyrimą dėl L. Skieraus elgesio, aš, vykdydama savo Etikos komisijos pirmininkės pareigas ir siekdama užtikrinti nešališkumo ir nepriklausomumo principų laikymąsi, prieš planuojamą 2024 m. balandžio 30 d. Etikos komisijos posėdį (šią pareigą vykdau visais atvejais, kai Etikos komisijoje yra pradedamas tyrimas dėl konkretaus Tarybos nario), pasižiūrėjau pinreg.vtek.lt svetainėje pateiktą L. Skieraus deklaraciją ir vertinau, ar man būtų koks nors pagrindas nusišalinti. Deklaracijoje buvo nurodyta, kad L. Skierus yra UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ gamybos konsultantas. Mano sutuoktinis dirba UAB „Plungės kooperatinėje prekyboje“, bet jis darbe nėra jokiais pavaldumo santykiais susijęs su L. Skierumi. Akivaizdu, kad vien šis faktas nesudarė jokie pagrindo mano nusišalinimui.

Be to, L. Skieraus deklaracijoje buvo nurodyta ir kurių bendrovių akcininku jis yra, t. y. UAB „LS Investing“, UAB „Skierus Capital“, UAB „VG Holding“, UAB „Interrida“, UAB „Plungės prekyba“. Šioje svetainėje nebuvo jokios informacijos, kad L. Skierus yra tiesioginis ar netiesioginis UAB „Plungės kooperatinės prekybos“ akcininkas.

Trečia, savo Etikos komisijos pirmininkės pareigoms taikydama aukštus standartus, papildomai nusprendžiau patikrinti svetainėje [www. rekvizitai.lt](http://www.rekvizitai.lt) pateiktą informaciją apie L. Skieraus deklaracijoje nurodytus juridinius asmenis. Iš www.rekvizitai.lt viešai pateiktos medžiagos nenustačiau jokios susijusios informacijos, kuri man sudarytų pagrindą nusišalinti. Iš pateiktos informacijos taip pat nebuvo galima nustatyti, kad kuris nors iš šių juridinių asmenų yra kaip nors susijęs su UAB „Plungės kooperatine prekyba“

Ketvirta, su sutuoktiniu niekada nebuvo kalbėjusi apie tai, kad UAB „Plungės kooperatinės prekybos“ akcininku yra Savivaldybės tarybos narys L. Skierus.

Taigi, atsižvelgdama į šią viešą ir man žinomą informaciją, nuo klausimo svarstymo ir balsavimo nenusišalinau, nes tam nemačiau pagrindo.

Vėliau sužinojusi informaciją, sudarančią pagrindą mano nusišalinimui, nedelsdama priėmiau sprendimą nusišalinti, siekdama išvengti net hipotetinės situacijos apie galimą mano nešališkumą (nors apskritai jokie suinteresuotumo dėl L. Skieraus elgesio tyrimo neturiu). Todėl 2024 m. liepos 9 d. Komisijos posėdyje pareiškiau nusišalinimą nuo L. Skieraus elgesio tyrimo, nurodydama pagrindą, kad mano sutuoktinis dirba UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, kuri priklauso „Vičiūnų grupei“, kurios akcininku yra ir Savivaldybės tarybos narys L. Skierus.

Toks mano sprendimas apie nusišalinimą buvo priimtas po to, kai 2024 m. birželio mėnesio pabaigoje perskaičiau Verslo žinių portale parašytą informaciją, kad „V. Matijošaitis ir Liudas Skierius iki šiol valdė po 50% „Vičiūnų grupės“ valdytojos „VG Holding“ akcijų“ (<https://www.vz.lt/pramone/2024/05/07/v-matijosaitis-viciunu-verslo-pardavimas-uztrukodeltrukdziu-lietuvoje#ixzz8jXuOk6G7>). Peržiūrėjusi „Vičiūnų grupės“ internetinę svetainę, radau išvardintas šiai grupei priklausančias įmones, tarp jų ir UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ (<https://www.viciunaigroup.eu/apie-mus/imoniu-grupe>). Tada susiejau UAB „VG Holding“ su „Vičiūnų grupe“ ir UAB „Plungės kooperatinė prekyba“. Sužinojusi šią informaciją, nedelsdama 2024 m. birželio 27 d. skambinau į VTEK (pagalbos tel. Nr. 8 647 17609) ir konsultavausi dėl nusišalinimo pagrindo.

Po šių įvykių, atsižvelgdama į Komisijos nuostatuose nurodytus terminus ir Komisijos narių galimybes dalyvauti posėdyje, 2024 m. liepos 9 d. organizavau Komisijos posėdį. Noriu akcentuoti, kad aš neturėjau ir neturiu jokio privataus intereso ar asmeninio suinteresuotumo vykdant tyrimą dėl L. Skieraus elgesio. Per ankstesnius vykusius Etikos komisijos posėdžius iki mano nusišalinimo nebalsavau ar nesiūliau jokių sprendimų, kurie kaip nors būtų palankūs L. Skierui. Nepaisant to, kad išvengčiau bet kokių abejonių dėl mano nešališkumo, priėmiau sprendimą kreiptis į Komisiją dėl mano nusišalinimo. Komisijos nariai nusišalinimui pritarė.“

Teisinis veiklos vertinimas ir motyvai

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Šiai nuostatai užtikrinti Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą, kurio tikslas – sudaryti sąlygas atskleisti valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų ir šio Įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodytų asmenų (visi kartu toliau – deklaruojantys asmenys) privačius interesus, užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, ir užkirsti kelią kilti interesų konfliktams bei plisti korupcijai (Įstatymo 1 straipsnis).

Pagal Įstatymo 2 straipsnio 5 dalies 1 punktą, valstybės politikai laikomi valstybinėje tarnyboje dirbančiais asmenimis. Taigi Vidai Bondauskienei, einančiai Tarybos narės pareigas, kaip valstybės politikai taikomos Įstatymo nuostatos. Įstatyme taip pat nurodyta, jog deklaruojantys asmenys yra valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys ir Įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodyti asmenys (1 straipsnis).

Įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad deklaruojančiam asmeniui draudžiama dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip juos paveikti ar bandyti paveikti, arba atlikti kitas tarnybines pareigas (toliau – atlikti tarnybines pareigas), jeigu atliekamos tarnybinės pareigos yra susijusios su jo privačiais interesais.

Kilus interesų konfliktui, deklaruojantis asmuo, vadovaudamasis Įstatymo 11 straipsnio 2 dalimi, prieš atlikdamas tarnybines pareigas arba pradėjęs jas atlikti privalo informuoti institucijos ar įstaigos vadovą ar jo įgaliotą asmenį, o kai deklaruojantis asmuo yra institucijos ar įstaigos vadovas, – šį vadovą į pareigas priimančią ar skiriančią subjektą arba kolegialią valstybės ar savivaldybių instituciją ir asmenis, kurie kartu atlieka tarnybines pareigas, pareikšti apie nusišalinimą ir jokia forma nedalyvauti toliau atliekant tarnybines pareigas. Nusišalinimas yra

asmeninė kiekvieno valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens pareiga, kuri turi būti išreikšta aktyviais ir aiškiais veiksmais.

Vadovaujantis galiojančiu teisiniu reglamentavimu, Komisija vertina, ar Vida Bondauskienė, dalyvaudama ir pirmininkaudama 2024 m. balandžio 30 d. posėdžiui, taip pat jame balsuodama dėl Tyrimo dėl Tarybos nario Liudo Skieraus pradėjimo, o vėliau dalyvaudama Komisijos darbe ir pirmininkaudama Komisijos 2024 m. gegužės 28 d. bei 2024 m. birželio 25 d. posėdžiams, kuomet buvo sprendžiami su jos sutuoktinio darbovieta UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ bei Tyrimu dėl Liudo Skieraus elgesio susiję klausimai ir dėl jų balsuodama, veikė viešųjų ir privačių interesų konflikto sąlygomis.

Dėl Vidos Bondauskienės dalyvavimo Komisijos veikloje sprendžiant su jos sutuoktinio darbovieta susijusius klausimus

Straipsnyje, kuriuo remiantis Meras pateikė savo Kreipimąsi, buvo aiškiai ir nedviprasmiškai įvardinta, kad galimu sankcijų pažeidimu įtariama konkreti bendrovė – UAB „Plungės kooperatinė prekyba“.

Taigi tam, kad Tyrimo dėl Liudo Skieraus metu galėtų tinkamai ištirti Mero Kreipimesi nurodytas aplinkybes ir pasisakyti ar Liudas Skierus pažeidė politikams keliamus etikos principus bei padarė Tarybai reputacinę žalą, Komisija savo darbe turėjo vertinti bei nustatyti du tarpusavyje tiesiogiai susijusius dalykus: pirma, aplinkybę, ar LRT tyrimų skyriaus Straipsnyje nurodyta UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, gabendama krovinius, iš tiesų pažeidė Rusijai taikomas tarptautines sankcijas. Antra, tik nustačiusi pirmąją aplinkybę, Komisija būtų galėjusi vertinti, ar Liudas Skierus savo elgesiu pažeidė politikų etikos principus bei padarė Tarybai reputacinę žalą, ar ne. Kitaip tariant, tik UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ sankcijų pažeidimo fakto nustatymas iš viso būtų sudaręs pagrindą spręsti dėl Liudo Skieraus elgesio ir reputacinės žalos.

Įstatymo 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad privatūs interesai – deklaruojančio asmens (ar jam artimo asmens) suinteresuotumas asmenine turtine ar neturtine nauda, deklaruojančio asmens (ar jam artimo asmens) moralinė skola, moralinis įsipareigojimas ar kitas panašaus pobūdžio interesas deklaruojančiam asmeniui atliekant tarnybines pareigas. Tuo tarpu pagal Įstatymo 2 straipsnio 2 dalį, Interesų konfliktas apibrėžiamas kaip situacija, kai deklaruojantis asmuo, atlikdamas tarnybines pareigas ar vykdydamas tarnybinį pavedimą, turi priimti ar dalyvauti priimant sprendimą arba įvykdyti pavedimą, kurie susiję ir su jo privačiais interesais.

Įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje įvardyti duomenys, kuriuos deklaruojantis asmuo privalo nurodyti deklaracijoje, įskaitant ir sutuoktinio, sugyventinio, partnerio vardą, pavardę, asmens kodą bei darbovietes ir (ar) einamas pareigas (2 punktas). Taigi, Įstatymas įpareigoja deklaruojantį asmenį nurodyti savo sutuoktinį, taip pat jo darbovietes ir einamas pareigas (statusą) jose. Sistemiškai vertinant spėjama, kad Įstatymų leidėjas deklaruojančio asmens sutuoktinio darboviete ir einamas pareigas prilygina aplinkybei, galinčiai kelti interesų konfliktą.

Sistemiškai aiškinant minėtas Įstatymo nuostatas galima daryti išvadą, kad įstatymų leidėjas deklaruojančio asmens privatiems interesams prilygina ir jam artimų asmenų privačius interesus.

Šiame kontekste spėjama, kad Vidos Bondauskienės dalyvavimas Komisijos darbe, šiai vykdant Tyrimą dėl Liudo Skieraus, buvo tiesiogiai susijęs su UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, kurioje dirba jos sutuoktinis, veiklos tyrimu ir vertinimu.

Teismų praktikoje nurodyta, kad tam tikrų aplinkybių deklaravimas savaime dar nereiškia interesų konflikto, – jos apibūdina tam tikrą bendrąją asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, padėtį (jo turėtus ar esamus santykius su kitais asmenimis, dalyvavimą netarnybinėje veikloje, sudarytus sandorius ir pan.) ir savo esme yra tik prielaidos interesų konfliktui kilti. Tačiau valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens tarnybinėje veikloje atsiradus tam tikrų konkrečių šios veiklos vykdymo aplinkybių (reikalui parengti ar priimti tam tikrą konkretų sprendimą ir pan.), minėtos aplinkybės, lemiančios prielaidas interesų konfliktui kilti, kartu su konkrečiomis tarnybinės

veiklos aplinkybėmis tampa interesų konfliktu ((Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2010 m. lapkričio 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A442-1422/2010, 2012 m. birželio 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-2728/2012 ir kt.). Taigi Todėl atsiradus tokioms, interesų konfliktą sukeliančioms aplinkybėms, valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo privalo nusišalinti LVAT 2013 m. vasario 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A602-230/2013).

Vadovaudamasi aptarta teismų praktika, Komisija sprendžia, kad aiškaus poreikio – Tyrimo dėl Liudo Skieraus metu pasisakyti dėl sutuoktinio darbovietės UAB „Plungės kooperatinės prekybos“ – buvimas patvirtina deklaruojančio asmens interesų konfliktą sukeliančių aplinkybių atsiradimą. Egzistuojant tokioms aplinkybėms, kyla akivaizdi rizika, kad sutuoktinio darbovietėje jo atžvilgiu galėtų imtis psichologinio spaudimo arba kitų nesąžiningų veiksmų tikslu paveikti interesų konflikto situacijoje veikiančios sutuoktinės, einančios Komisijos pirmininkės pareigas, laisvą valią ir apsisprendimą priimant sprendimus. Tokios rizikos realumą sustiprina tai, kad Komisija turėjo spręsti ir pasisakyti visuomenėje ypač jautriai vertinamais ir potencialiai reputacinę žalą galinčiais UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ sukelti klausimais.

Atsižvelgdama į aukščiau išdėstytus motyvus bei Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostatas, Komisija vertina, kad Vidos Bondauskienės, jai atliekant tarnybines pareigas, vykdyti veiksmai buvo susiję su jos privačiais interesais, t. y. klausimo, tiesiogiai susijusio su jos sutuoktinio darbovieta, svarstymu (Įstatymo 3 straipsnio 2 dalis). Todėl Komisija sprendžia, kad Vida Bondauskienė turėjo suinteresuotumą Komisijos svarstytu klausimu dėl Tyrimo dėl Liudo Skieraus elgesio pradėjimo, tokio svarstymo rezultatais ir priimamais sprendimais, sudariusiais pagrindą Vidai Bondauskienei nusišalinti nuo bet kokio dalyvavimo Komisijos veikloje, kiek ji susijusi su Tyrimu dėl Liudo Skieraus.

Pagal teismų formuojamą praktiką, interesų konfliktas valstybinėje tarnyboje dirbančiam asmeniui kyla nuo pat to momento, kai jis turi rengti, svarstyti ar priimti sprendimą (dalyvauti jį priimant) arba atlikti tarnybines pareigas, susijusias su jo (ar jo artimo asmens) privačiais interesais. Atlikdamas šiuos veiksmus valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo jau veikia interesų konflikto situacijoje ir tokiu savo elgesiu pažeidžia imperatyvias Įstatymo nuostatas. Šiuo atveju sprendimas – tai bet koks valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens veiksmas, nėra svarbu, koks galutinis sprendimo rezultatas ir kokių padarinių – palankių, nepalankių ar neutralių – jis sukelia ar galėtų sukelti atitinkamiems asmenims. Nusišalinimas gali būti nepriimtas, bet nusišalinimo pareiga atitinkamais atvejais privalo būti įgyvendinta (LVAT 2014 m. lapkričio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-1334/2014). Vertinant asmens veiksmų atitiktį Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalims būtina išsiaiškinti tik tą faktinę aplinkybę, ar valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo dalyvavo rengiant, svarstant, priimant ar kitaip paveikiant sprendimus, galinčius sukelti interesų konfliktą, ir ar įvykdė Įstatymo 11 straipsnyje įtvirtintą pareigą nusišalinti (LVAT 2014 m. lapkričio 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-1334/2014).

Šiame kontekste Komisija sprendžia, kad Vida Bondauskienė interesų konflikto situacijoje veikė nuo pat klausimo dėl Tyrimo dėl Liudo Skieraus elgesio Komisijos 2024 m. balandžio 30 d. posėdyje pradžios, kadangi būtent tuo metu deklaruojančiam asmeniui kyla Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtinta pareiga nusišalinti. Tuo tarpu vėlesnis Vidos Bondauskienės dalyvavimas Komisijos veikloje 2024 m. gegužės 28 d. ir 2024 m. birželio 25 d. posėdžiuose svarstant ir balsuojant su Tyrimu dėl Liudo Skieraus elgesio susijusiais klausimais tik patvirtina tęstinį veikimą interesų konflikto situacijoje.

Dėl Vidos Bondauskienės pareikšto nusišalinimo ir pagrindo jam atsiradimo momento

Vida Bondauskienė savo Atsakyme teigia, esą dalyvavimo Komisijos 2024 m. balandžio 30 d., 2024 m. gegužės 28 d. ir 2024 m. birželio 25 d. posėdžiuose metu, kuomet buvo svarstoma ir balsuojama su Tyrimu dėl Liudo Skieraus susijusiais klausimais, jokie jos nusišalinimo pagrindai neegzistavo. O tuo tarpu apie pagrindą nusišalinti Vida Bondauskienė neva sužinojo tik 2024 m.

birželio mėn. pabaigoje, susipažinusi su visuomenės informavimo priemonėse pateikta informacija. Komisija šią Vidos Bondauskienės poziciją vertina kritiškai.

Visų pirma, Straipsnyje, kurio pagrindu Meras inicijavo Kreipimąsi į Komisiją, buvo aiškiai įvardyta, kad: „*V. Matijošaitis ir L. Skierus valdo po 50 proc. „Vičiūnų grupės“ valdytojos „VG Holding“ akcijų.*“ Liudas Skierus savo privačių interesų deklaracijoje yra aiškiai įvardinęs buvimą UAB „VG Holding“ akcininku. Be to, UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, Liudas Skierus yra įvardinęs kaip savo darbovietę, kurioje eina gamybos konsultanto pareigas. Taigi, vien jau šios, objektyvios aplinkybės patvirtina neginčijamas Liudo Skieraus sąsajas su UAB „Vičiūnų grupė“ priklausančia UAB „Plungės kooperatinė prekyba“.

Antra, Liudo Skieraus ryšį su UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ ir šios įmonės veikla patvirtina tai, kad Liudas Skierus minėtame Straipsnyje plačiai komentuoja LRT Tyrimų skyriaus užduotus klausimus, susijusius tiek su UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ vykdytu eksportu į Rusiją, tiek ir bendrai su UAB „Vičiūnų grupei“ priklausančių įmonių veikla Rusijoje. Be to, žiniasklaidos priemonėse yra gausu informacijos apie tai, kad Liudas Skierus ir Visvaldas Matijošaitis, yra verslo partneriai ir UAB „Vičiūnų grupė“ akcininkai, kurie šią įmonių grupę valdo per UAB „VG Holding“, t. y. pagrindinę UAB „Vičiūnų grupė“ akcininkę (žr. pvz., <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2019/09/23>; <https://www.vz.lt/verslo-aplinka/2020/12/14>). UAB „Plungės kooperatinė prekyba“ yra viena iš UAB „Vičiūnų grupei“ priklausančių įmonių (<https://www.viciunagroup.eu/veiklos-kryptys/maisto-produktu-gamyba>). Savo ruožtu Tarybos narys Liudas Skietus yra ne kartą viešai deklaravęs savo ryšius su UAB „Vičiūnų grupei“ priklausančiomis įmonėmis ir pasisakęs su tokių įmonių valdymu susijusiais klausimais (žr. pvz., <https://www.vz.lt/pramone/2023/05/22>; <https://www.lrt.lt/naujienos/lietuvoje>).

Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas aplinkybes Vidos Bondauskienės Atsiliepimo teiginiai, neva apie galimą interesų konfliktą ji sužinojo tik 2024 m. birželio mėn. pabaigoje perskaičiusi Verslo žinių straipsnyje pateiktą informaciją, laikytini nepagrįstais. Šiuo atveju visa aktuali informacija interesų konflikto buvimui nustatyti Vidai Bondauskienei buvo (turėjo būti) žinoma ir prieinama iš LRT Tyrimo skyriaus Straipsnio bei Liudo Skieraus Privačių interesų deklaracijos turinio.

Aptarti duomenys apie Liudo Skieraus dalyvavimą UAB „Vičiūnų grupė“ priklausančių įmonių, įskaitant ir UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, valdyme, patvirtina savarankiško interesų konflikto pagrindo buvimą ir dėl to kylančios pareigos nusišalinti egzistavimą, t. y. kad Vidos Bondauskienės sutuoktinis dirba UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, kuri priklauso „Vičiūnų grupei“, kurios akcininku, galinčiu daryti įtaką UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, yra Liudas Skierus. Pažymėtina, kad Vida Bondauskienė nuo Komisijos veiklos vykdamas Tyrimą dėl Liudo Skieraus nusišalino būtent šiuo pagrindu, kuris egzistavo nuo pat Mero Kreipimosi į Komisiją momento.

Taigi, nagrinėjamu atveju aplinkybės apie egzistuojantį interesų konfliktą Vidai Bondauskienei turėjo paaiškėti 2024 m. balandžio 29 d., kuomet, kaip ji teigia Atsiliepime, vykdydama Komisijos pirmininkės pareigas ir siekdama užtikrinti nešališkumo ir nepriklausomumo principų laikymąsi, prieš planuojamą 2024 m. balandžio 30 d. Etikos komisijos posėdį, tikrino Liudo Skieraus Privačių interesų deklaraciją.

Teismų praktikoje išaiškinta, kad kilus interesų konflikto situacijai, itin svarbus yra paties asmens elgesys, taip pat atitinkamo subjekto informavimas apie galimą interesų konfliktą (ne galimybė įgyvendinti pareigą nusišalinti ir ne subjektyvus savo pareigų ir sprendimo reikšmingumo vertinimas). Nusišalinimas yra asmeninė kiekvieno valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens pareiga, kuri turi būti išreikšta aktyviais ir aiškiais veiksmais (LVAT 2011 m. balandžio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A662-1121/2011). Atsižvelgdama į išdėstytus motyvus, Komisija sprendžia, kad Vida Bondauskienė suprato, ar, atsižvelgiant į aplinkybių visumą, turėjo suprasti, jog numatomas Tyrimas dėl Liudo Skieraus gali būti ir bus susijęs su jos pačios privačiais interesais. Dėl to Vidai Bondauskienei buvo ne tik draudžiama dalyvauti tolimesnėje Komisijos

veikloje sprendžiant su Tyrimu dėl Liudo Skieraus susijusius klausimus, bet tuo pačiu ir kilo Įstatymo 11 straipsnio 2 dalyje nustatyta pareiga nusišalinti, kurios ji neįvykdė.

Pažymėtina, kad Įstatymas savo esme yra prevencinis ir valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo privalo vengti net šališkumo regimybės. Toks teisės aiškinimas grindžiamas Įstatymo 1 straipsnyje apibrėžta šio įstatymo paskirtimi. Interesų konfliktą kelia asmens, dirbančio valstybės tarnyboje, galimas šališkumas priimant sprendimus, jo teigiamas ar neigiamas nusistatymas. Taigi įstatymų leidėjas aiškiai ir nedviprasmiškai įtvirtino pirmiau minėtas teisine priemones, kurių turi laikytis asmenys, dirbantys valstybinėje tarnyboje, kad visuomenei nekiltų jokių abejonių dėl valstybės tarnyboje priimamų sprendimų nešališkumo, skaidrumo (žr., pvz., LVAT 2011 m. lapkričio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A261-3154/2011; 2013 m. vasario 21 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A602-230/2013 ir kt.).

Vadovaujantis aptartu aiškinimu, Komisija sprendžia, kad Vida Bondauskienė, nenusišalindama nuo Tyrimo dėl Liudo Skieraus ir nuo 2024 m. balandžio 30 d. iki 2024 m. liepos 9 d. dalyvaudama Komisijai sprendžiant s nurodytu Tyrimu susijusius klausimus, neįvykdė jai iš Įstatymo kylančių pareigų ir savo dalyvavimu Komisijos veikloje sukėlė nedviprasmiškas abejones dėl galimo jos šališkumo svarstomu klausimu.

Komisija atkreipia dėmesį, kad pagal teismų praktiką, Įstatymo pažeidimui konstatuoti nėra būtina nustatyti, jog pareiškėjas savo privačius interesus realizavo viešųjų interesų sąskaita, užtenka to, kad jis neįvykdė Įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse įtvirtintų reikalavimų, o aplinkybė, ar draudimą dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus arba kitaip paveikti sprendimus, kurie sukelia interesų konfliktą, pažeidęs asmuo, dirbantis valstybinėje tarnyboje, pasiekė norimą rezultatą, nėra teisiškai reikšminga (žr., pvz., LVAT 2013 m. birželio 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A525- 998/2013 ir kt.). Vadovaujantis nurodyta teismų praktika Komisija atmeta kaip nepagrįstą Vidos Bondauskienės Atsakyme išdėstytą poziciją, kad interesų konflikto buvimą esą paneigia aplinkybė, jog per vykusius Komisijos posėdžius iki nusišalinimo, Vida Bondauskienė nebalsavo ar nesiūlė jokių sprendimų, kurie kaip nors būtų palankūs Liudui Skierui. Jau minėta, kad Įstatymo pažeidimui konstatuoti jokie deklaruojančio asmens veiksmų padariniai nėra reikšmingi. Priešingai, užtenka nustatyti, kad asmuo, atsiradus interesų konfliktą sukeliančioms aplinkybėms ir dėl to turėdamas pareigą nusišalinti, jos neįvykdė.

Plungės rajono savivaldybės tarybos Etikos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 4 punktu bei Plungės rajono savivaldybės tarybos etikos komisijos veiklos nuostatų 33.2 punktu

Nusprendė

1. Pripažinti, kad Plungės rajono savivaldybės tarybos narė, Etikos komisijos pirmininkė Vida Bondauskienė, žinodama, kad jos sutuoktinis dirba UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, dėl kurios veiklos jai teks pasisakyti vykdant Tyrimą dėl Liudo Skieraus, taip pat žinodama (ar turėdama žinoti), kad Liudas Skierus yra UAB „Vičiūnų grupė“, kuriai priklauso ir UAB „Plungės kooperatinė prekyba“, valdančios UAB „VG Holding“ akcininkas, bei nenusišalindama ir laikotarpiu nuo 2024 m. balandžio 30 d. iki 2024 m. liepos 9 d. dalyvaudama Komisijos veikloje sprendžiant su Tyrimu dėl Liudo Skieraus susijusius klausimus bei dėl jų balsuojant, veikė interesų konflikto situacijoje ir tokiais savo veiksmais pažeidė Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto, 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas.
2. Sprendimo kopiją išsiųsti Plungės rajono savivaldybės tarybos narei, Etikos komisijos pirmininkei Vidai Bondauskienei.
3. Sprendimą kopiją pateikti Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai.
4. Sprendimą paskelbti Plungės rajono savivaldybės interneto svetainėje www.plunge.lt

Sprendimas gali būti skundžiamas Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo arba jo įteikimo suinteresuotam asmeniui dienos.

Etikos komisijos pirmininkės pavaduotoja

Alina Vičienė

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖ
Dokumento pavadinimas (antraštė)	EK sprendimas dėl Vidos Bondauskienės
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-11-25 Nr. A20-3230
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	-
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Alina Vičienė Tarybos narė
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-11-26 07:23
Parašo formatas	Einamojo galiojimo (XAdES-EPES)
Laiko žymoje nurodytas laikas	
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016
Sertifikato galiojimo laikas	2020-09-30 04:43 - 2025-09-29 23:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	0
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	0
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Elpako v.20241119.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Metaduomuo "Priskirtos bylos (tomo) indeksas (-ai)" privalo būti elektroniniame dokumente ir kiekviename pasikartojančiame tėviniame elemente
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2024-11-26 nuorašą suformavo Gintarė Višinskytė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-